

Näyttötutkinnon perusteet

**JOHTAMISEN
ERIKOISAMMATTITUTKINTO
2006**

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

DNO 49/011/2005

MÄÄRÄYS Velvoittavana
noudatettava

PÄIVÄMÄÄRÄ 09.12.2005

Voimassaoloaika
1.1.2006 alkaen toistaiseksi

Säännökset, joihin toimivalta
Määräyksen antamiseen perustuu
L 631/1998 13 § 2 mom
A 812/1998 1 § 1 mom

Kumoaa määräyksen nro 62/011/2002
Muuttaa määräystä nro

JOHTAMISEN ERIKOISAMMATTITUTKINNON PERUSTEET

Opetushallituksen johtokunta on päättänyt johtamisen erikoisammattitutkinnon perusteista, joita on noudatettava 1.1.2006 lukien toistaiseksi.

Tutkintoon tai sen osaan valmistavan koulutuksen järjestäjän on laadittava ja hyväksyttävä koulutusta varten opetussuunnitelma noudattaen, mitä näissä tutkinnon perusteissa on määrätty. Ammattitaidon näytöt on järjestettävä osana valmistavaa koulutusta.

Tutkintotoimikunta, tutkinnon järjestäjä ja koulutuksen järjestäjä eivät voi jättää noudattamatta tutkinnon perusteita tai poiketa niistä.

Todistuksiin merkittävistä tiedoista ja todistusmalleista sekä henkilökohtaisten opiskeluohjelmien laatimisen perusteista määrätään erikseen.

Pääjohtaja

Kirsi Lindroos

Opetusneuvos

Anne Huhtala

SISÄLLYSLUETTELO

1	Luku	
	NÄYTTÖTUTKINTOJEN TEHTÄVÄT JA TAVOITTEET	7
	1 § Näyttötutkinnot	7
	2 § Näyttötutkintoihin valmistava koulutus	7
	3 § Ammattitaidon osoittamistapojen ja tutkintosuoritusten arvioinnin yleiset perusteet	7
2	Luku	
	JOHTAMISEN ERIKOISAMMATTITUTKINNON MUODOSTUMINEN	8
	1 § Tutkinnon osat	8
3	Luku	
	JOHTAMISEN ERIKOISAMMATTITUTKINNOSSA VAADITTAVA AMMATTITAITO JA ARVIOINNIN PERUSTEET	9
	1 § Organisaation toiminnan ja johtamisen suunnittelu	10
	a) Ammattitaitovaatimukset	10
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	10
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	13
	2 § Toiminnan johtaminen	14
	a) Ammattitaitovaatimukset	14
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	14
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	17

NÄYTTÖTUTKINTOJEN TEHTÄVÄT JA TAVOITTEET

1 § Näyttötutkinnot

Näyttötutkinnot ovat ammattitaidon hankkimistavasta riippumattomia. Koulutuksessa, työelämässä ja harrastuksissa hankittua osaamista käsitellään yhtenä kokonaisuutena siten, että osaaminen voidaan hyödyntää tutkinnoissa vaaditun ammattitaidon näytöissä.

Näyttötutkinnot ovat rakenteeltaan modulaarisia. Ne muodostuvat työelämästä ja sen kehittymistarpeista johdetuista tehtäväkokonaisuuksista, joille on ominaista toiminnallisen ja tiedollisen perustan yhteisyys, ammattitaidon monipuolisuus sekä työprosessin ja sen tulosten yhdentyminen. Tutkinnon osa muodostaa ammattipätevyyyden osa-alueen, joka voidaan erottaa luonnollisesta työprosessista itsenäiseksi ja arvioitavaksi kokonaisuudeksi. Näytöt järjestetään ja suoritetaan joustavasti tutkinnon osa kerrallaan. Koko tutkinnon sijasta tavoitteena voi olla myös tietyn tai tiettyjen tutkinnon osien suorittaminen.

Ammattitaitovaatimusten kuvauksen perustana on pätevyystyyppitys, jonka katsotaan parhaiten soveltuvan ammattialalle. Kuvauksessa keskitytään ammatin ydintoimintojen vaatimuksiin, toimintaprosessien hallintaan ja laaja-alaiseen ammattikäytäntöön. Vaatimukset kattavat myös työelämässä tarvittavan kielitaidon ja sosiaaliset valmiudet.

2 § Näyttötutkintoihin valmistava koulutus

Näyttötutkintoihin osallistumiselle ei muodollisesti voida asettaa koulutukseen osallistumista koskevia ennakkoehtoja. Pääsääntöisesti tutkinnot suoritetaan kuitenkin erilaisen valmistavan koulutuksen yhteydessä.

Valmistavan koulutuksen järjestäjän tulee vahvistaa opetussuunnitelma tutkinnojen perusteiden mukaisesti. Koulutus ja siihen sisältyvät näytöt on jäsennettävä tutkinnon osien mukaisesti. Koulutuksen järjestäjän velvollisuutena on järjestää näytöt osana valmistavaa koulutusta. Opiskelijan velvollisuutena on osallistua näytöihin osana opintojaan.

Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavaan perustutkintoon sisältyvät yhteiset opinnot eivät ole pakollisia koulutuksessa, joka valmistaa näyttötutkintona suoritettavaan perustutkintoon. Niiden tavoitteet tulee ottaa kuitenkin soveltuvin osin huomioon opetussuunnitelmassa ja opetuksen järjestämisessä.

3 § Ammattitaidon osoittamistapojen ja tutkintosuoritusten arvioinnin yleiset perusteet

Näyttöjen arviointi edellyttää järjestelmällistä aineiston keräämistä, päätöksentekoa ja dokumentointia tutkinnon suorittajan ammatillisista ja työtoimintavalmiuksista suhteessa tutkinnon perusteissa määriteltyihin ammattitaitovaatimuksiin ja arvioin-

tikriteereihin. Arvioinnin painopisteen tulee olla tekemisessä ja työssä toimimisessa. Taito tai osaaminen on arvioitava pääsääntöisesti suoraan vastaavasta työtoiminnasta.

Näyttöympäristön tulee olla todellinen tai mahdollisimman realistinen. Arvioinnissa tulee käyttää monipuolisesti erilaisia ja ensisijaisesti laadullisia arviointimenetelmiä kuten havainnointia, haastatteluja, kyselyjä, aikaisempia dokumentoituja näyttöjä sekä itse- ja ryhmäarviointia. Näytöt tulee järjestää tutkinnon osittain siten, että niissä voidaan arvioida ammatin hallinnan kannalta keskeisten tavoitteiden saavuttamista.

Arvioinnin kohteilla ilmaistaan osaamisen alueet, joihin arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota. Kohteet tulee kiinnittää ydintaitoihin, työn perustana olevan tiedon hallintaan, työmenetelmien, työvälineiden ja materiaalien hallintaan sekä työprosessin hallintaan. Sekä arvioinnin kohteet että kriteerit johdetaan vastaavan tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksista. Arvioinnin kohteisiin perustuvat arviointikriteerit kuvaavat ja täsmentävät eritasoisia suorituksia. Kriteereillä ilmaistaan kynnykset, joiden avulla erotellaan eritasoiset suoritukset.

2 Luku

JOHTAMISEN ERIKOISAMMATTITUTKINNON MUODOSTUMINEN

1 § Tutkinnon osat

Johtamisen erikoisammattitutkinto muodostuu kahdesta tutkinnon osasta. Tutkinto on valmis, kun molemmat osat on suoritettu hyväksytysti.

Johtamisen erikoisammattitutkinnon osat ovat:

1. Organisaation toiminnan ja johtamisen suunnittelu
2. Toiminnan johtaminen.

3 Luku

JOHTAMISEN ERIKOISAMMATTITUTKINNOSSA VAADITTAVA AMMATTITAITO JA ARVIOINNIN PERUSTEET

Johtamisen erikoisammattitutkinto on tarkoitettu henkilöille, joilla on vankka käytännön kokemus johtamisesta. He johtavat ja kehittävät yksikköään ja sen henkilöstöä yksityisen tai julkisen sektorin organisaatioissa. Tutkintoa suorittavat henkilöt ovat toteuttamassa organisaatioon valitun strategian viemistä käytäntöön, he ovat myös välittämässä organisaation johdolle tietoa strategian toteutumisesta. Heillä on vahva toimialansa, organisaationsa ja sen toiminnan osaaminen ja asiantuntemus.

Johtamisen erikoisammattitutkintoa suoritettaessa lähtökohtina ovat oman työyksikön toiminnan johtaminen ja kehittäminen, johtajana kehittyminen sekä näiden prosessien kytkeminen toisiinsa. Organisaation ja oman työyhteisön johtaminen edellyttää toiminnan kokonaistilanteen selvittämistä, strategiassa valitun toiminnan suunnittelua ja johtamista sekä kehittämiskohteiden valintaa ja kehittämisprojektien toteuttamista tarkoitukseen sopivien menetelmien avulla. Johtaminen edellyttää henkilöstön motivointia ja sitouttamista sekä henkilöstön kehittämistä annettujen resurssien puitteissa. Johtajan itsensä kehittyminen edellyttää, että henkilö tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa kasvaakseen tehtävässään johtajana.

Tutkinnon ammattitaitovaatimukset edellyttävät johtamisen kokonaisuuden hallintaa. Tutkinnon suorittamisessa johtaminen suunnataan oman toimialan, organisaation ja tutkinnon suorittajan tehtävän kannalta olennaiseen johtamisen osa-alueeseen. Tutkintosuoritukset tehdään kyseisen osa-alueen johtamisprosessissa niin, että tutkinnon perusteiden edellyttämä osaaminen tulee osoitetuksi. Esimerkkeinä voidaan mainita mm. oman yksikön henkilöstöresurssien, toiminnan tuottavuuden, laadun tai turvallisuuden johtaminen tai johtaminen kansainvälistyvässä toimintaympäristössä.

Tutkinnon perusteissa vaadittua ammattitaito arvioidaan näytöissä. Tutkinnon suorittajan tulee osoittaa hallitsevansa kattavasti johtamisen taidot. Johtamisen erikoisammattitutkinto arvioidaan tutkinnon osa kerrallaan niin, että tutkinnon suorittajan ammattitaitoa verrataan tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksiin. Tutkinnon suorittaja osoittaa näytöissä kykynsä kokemusten arviointiin ja kokemuksista oppimiseen, toimintatapojen uudelleenajatteluun ja uusien toimintatapojen käyttöönottoon. Ammattitaidon hallinta osoitetaan todellisessa työ- ja johtamisympäristössä.

Johtamisen erikoisammattitutkintoon vaadittavan ammattitaidon hallinnan näyttöä varten on kullekin tutkinnon suorittajalle laadittava Opetushallituksen määräyksen mukainen henkilökohtainen näyttösuunnitelma johtamisen erikoisammattitutkinnon perusteita noudattaen ja alan työelämään soveltaen. Jos tutkintoa suorittavan henkilön organisaation työkieli on jokin muu kuin suomi tai ruotsi, voidaan tutkinto suorittaa kyseisellä työkielellä, esimerkiksi englanniksi. Tutkintokielen lisääminen hyväksytään tutkintotoimikunnassa. Tällöin esitetään tutkinto-

toimikunnalle näyttösuunnitelma sekä muu tutkinnon suorittamiseen liittyvä aineisto kyseisellä kielellä.

Osaamisen arviointi tehdään työelämän ja koulutustahojen edustajien kolmi-kantaisena yhteistyönä. Arviointi sisältää perustelut tutkinnon osan hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit sekä ammattitaidon osoittamistavat on kuvattu seuraavissa luvuissa seuraavaa periaatetta noudattaen:

- Taulukon kohta a Johtamisen erikoisammattitutkinnon ammattitaito-vaatimukset on muodostettu työelämän tehtävä- ja taito-alueista.
- Taulukon kohta b Arvioinnin kohteissa ilmaistaan ne ammattitaidon kannalta keskeiset osaamisalueet, joihin arvioinnissa on kiinnitettävä erityinen huomio.
- Arviointikriteerit puolestaan ilmaisevat, kuinka tutkinnon suorittajan on työssään suoriuduttava eli minkä tasoista osaamisen tulee olla.
- Taulukon kohta c Ammattitaidon osoittamistavat -kohdassa on määritelty tutkinnon osan näytön suorittamistapoihin, näyttöympäristöihin ja arviointimenettelyihin liittyvät vaatimukset.

1 § Organisaation toiminnan ja johtamisen suunnittelu

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none">osaa seurata toimialan ja johtamisen kehityssuuntia ja suhteuttaa niitä omaan toimintaympäristöönsä sekä osaa selvittää oman organisaationsa nykytilan	<p>Organisaation toimintaympäristön kehityksen seuraaminen ja nykytilan arviointi</p> <p>Tutkinnon osan suorittaja osaa</p> <ul style="list-style-type: none">tunnistaa organisaation toiminnan ja johtamisen kannalta olennaiset kehityssuunnat ja niiden vaikutuksethankkia monipuolisin menetelmin ja asiantuntijoita hyödyntäen tietoa organisaationsa kannalta keskeisistä toimintaympäristöistä ja niiden muutoksistapohtia ja keskustella organisaationsa arvoista ja kulttuuristaviestiä kirjallisesti ja suullisesti organisaation perustehtävän ja

menestystekijät sekä sen, miten organisaation strategia näkyy toiminnassa

- arvioida ja tehdä johtopäätöksiä toiminnasta erilaisten toimintaa kuvaavien tunnuslukujen perusteella
- arvioida ja kuvata oman vastuualueensa keskeisiä yhteistyösuhteita
- arvioida oman organisaationsa toimintatapoja ja yhteistoimintakykyä.

Talouden arviointi

Tutkinnon osan suorittaja osaa

- ottaa taloudellisen ja tehokkaan toiminnan vaatimukset huomioon organisaation toimintaa arvioidessaan
- tehdä analyysejä tuloslaskelmien, taseiden ja muiden taloudellisten laskelmien perusteella yhteistyössä asiantuntijoiden kanssa.

Asiakkuuksien ja yhteistyösuhteiden arviointi

Tutkinnon osan suorittaja osaa

- tarkastella kriittisesti asiakkaiden tarpeita ja vaatimuksia, joita asiakkuudet asettavat tuotteille, palveluille ja organisaatiolle
- lähestyä erilaisia yhteistyösuhteita molemminpuolisen hyödyn näkökulmasta.

Prosessien arviointi

Tutkinnon osan suorittaja osaa

- arvioida organisaationsa prosessien ja toiminnan laatua, suorituskykyä ja tuottavuutta
- tunnistaa yritysturvallisuuden ja ympäristönsuojelun riskit ja vaaratekijät sekä arvioida niihin varautumista.

	<p>Henkilöstövoimavarojen arviointi Tutkinnon osan suorittaja osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> • arvioida yhdessä henkilöstönsä kanssa vastuualueensa osaamista ja osaamistarpeita sekä henkilöstön jaksamista • kartoittaa henkilöstötarpeen ottaen huomioon tulevan toiminnan vaatimukset.
<ul style="list-style-type: none"> • osaa määritellä oman vastuualueensa vision, arvot ja strategiat sekä laatia toimintasuunnitelmat yhdessä henkilöstönsä kanssa 	<p>Tavoitteista sopiminen ja toimintasuunnitelmien laatiminen Tutkinnon osan suorittaja osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuoda oman ja vastuualueensa asiantuntemuksen ja näkemykset organisaation visiosta, arvoista ja strategioista sopimiseen • laatia yhdessä henkilöstönsä kanssa vastuualueelleen vision, arvojen ja strategian toteutumista tukevat innovatiiviset toimintasuunnitelmat • hyödyntää toteutuksen suunnittelussa asiantuntijoita ja samalla sitouttaa henkilöstönsä suunnitelmien toteuttamiseen.
<ul style="list-style-type: none"> • osaa pohtia omia johtamistaitojaan ja laatia johtajuuden kehittämisuunnitelman 	<p>Oman johtamisosaamisen arviointi Tutkinnon osan suorittaja osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> • pohtia omaa johtajuuttaan suhteessa johtajuuden vaatimukseen • ottaa huomioon erilaisten työ- ja toimintakulttuurien asettamat vaatimukset omalle työlleen • pohtia johtamisroolinsa asettamia osaamisvaatimuksia • toimia esimiesasemansa oikeudellisten ja moraalisten velvoitteiden ja vastuiden mukaan • hyödyntää työyhteisön jäsenten ja yhteistyökumppaneiden antamaa palautetta omasta toiminnastaan • tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämisalueensa ja laatia oman johtajuutensa kehittämisuunnitelman.

<ul style="list-style-type: none"> • osaa valita kehittämiskohteen ja laatia kehittämisprojektin suunnitelman. 	<p>Kehittämisprojektin suunnitelman laatiminen</p> <p>Tutkinnon osan suorittaja osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> • valita organisaation ja oman vastuualueensa johtamisen kannalta keskeisen kehittämiskohteen • laatia yhteistyössä asiantuntijoiden kanssa kehittämiskohteelle toteutettavissa olevan projektisuunnitelman.
---	---

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkinnon osan suorittamisessa on keskeistä, että tutkinnon suorittaja osoittaa osaavansa toimia yhdessä organisaation eri jäsenten ja yhteistyökumppanien kanssa löytääkseen toiminnan ja johtamisen kannalta tuloksekkaat toimintatavat ja käytännöt. Tässä tehtävässä hän osoittaa osaavansa pohtia kriittisesti organisaatioitaan ja sen toimintaa. Hän myös tunnistaa organisaationsa ja oman työyhteisönsä vahvuusalueita ja kehittämistarpeita. Tutkinnon suorittaja osaa tuoda oman asiantuntemuksensa ja vastuualueensa näkemykset koko yrityksensä tai organisaationsa strategioiden kehittämiseen ja toiminnan suunnitteluun. Hän osaa sitouttaa henkilöstönsä organisaationsa toiminnan toteutukseen. Hänellä on myös avoin ja selkeä käsitys oman johtamisosaamisensa kehittämistarpeista ja tavoitteista ja hän osoittaa sitoutuvansa tavoitteelliseen itsensä kehittämiseen.

Ammattitaito osoitetaan seuraavasti:

1. Tutkinnon osan näytöt

Tutkinnon suorittaja osoittaa tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten mukaisen osaamisensa omissa päivittäisissä johtamistilanteissa valitsemallaan johtamisen osa-alueella. Työelämän arvioijat arvioivat hänen näyttönsä tutkinnon arvioinnin kohteiden ja kriteerien mukaisesti ja antavat arvioinnistaan kirjalliset lausunnot. Osaamisen osoittamista voidaan täydentää dokumenteilla, jotka arvioituina ovat osa tutkinnon suorittajan näyttöjä. Lausunnot ja arvioidut dokumentit sekä tutkinnon suorittajan näyttöistään tekemät itsearviot liitetään arviointiaineistoon.

2. Kehittämisprojektin suunnitelma

Tutkinnon osan suorittaja

- laatii suunnitelman kehittämisprojektista valitsemaltaan johtamisen alueelta sekä
- perustelee projektin tarpeellisuuden.

Suunnitelma ja sen perustelut esitetään projektin kannalta keskeisille henkilöille arvioitavaksi. Nämä arviot sekä niihin mahdollisesti liittyvät dokumentit sekä tutkinnon suorittajan itsearvio suunnitelmasta ja sen perusteista liitetään arviointiaineistoon.

3. Omien johtamistaitojen arviointi ja niiden kehittämissuunnitelma

Tutkinnon osan suorittaja laatii arvion johtamistaidoistaan sekä niiden kehittämissuunnitelman. Lisäksi hän tekee kuvauksen johtamistaitojensa kehittämissuunnitelman tuottamisesta. Nämä liitetään arviointiaineistoon työelämän arvioijien arvioimina.

4. Arviointikeskustelu

Kaikkien tutkinnon osan näyttöjen jälkeen pidetään arviointikeskustelu, johon osallistuvat tutkinnon osan suorittaja ja kolmikantainen arvioijaryhmä (työnantajien, työntekijöiden ja opetusalan edustajat).

Tutkinnon suorittaja esittää keskustelussa näytöistä saamansa arviot, omat itsearviot ja näyttöihin mahdollisesti liittyvät dokumentit. Tutkinnon suorittaja ja arvioijat keskustelevat yhdessä suorittajan ammattitaidosta ja ammatillisesta kypsyudesta annettujen arvioiden ja dokumenttien perusteella. Arviointikeskustelun päätteeksi arvioijaryhmä pitää kokouksen, jossa se päättää tutkinnon osan hyväksymisestä tai hylkäämisestä ja antaa siitä kirjallisen lausunnon.

2 § Toiminnan johtaminen

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none">osaa johtaa, arvioida ja kehittää organisaation toimintaa strategiaa noudattaen	<p>Organisaation toiminnan johtaminen ja kehittäminen</p> <p>Tutkinnon osan suorittaja osaa</p> <ul style="list-style-type: none">asettaa strategian mukaisesti tavoitteet vastuualueensa toiminnalle yhteistyössä henkilöstönsä kanssatoteuttaa jatkuvassa vuorovaikutuksessa ja päämäärätietoisesti organisaation strategiaa, menestystekijöitä, arvoja ja toimintaperiaatteitahyödyntää johtamisen menetelmiä, asiantuntijoita ja teknologiaa oman vastuualueensa toiminnassa ja kehittämisessäseurata tavoitteiden ja toimintasuunnitelmien toteutumista ja reagoida joustavasti muutostarpeisiin.

Talouden johtaminen ja kehittäminen

Tutkinnon osan suorittaja osaa

- ohjata, seurata ja kehittää vastuualueensa toiminnan taloudellisuutta ja tuloksellisuutta jatkuvassa vuorovaikutuksessa.

Asiakkuuksien ja yhteistyösuhteiden johtaminen ja kehittäminen

Tutkinnon osan suorittaja osaa

- luoda aktiivisesti uusia asiakkuuksia ja yhteistyösuhteita sekä vaikuttaa myönteisesti organisaatiosta muodostuvaan kuvaan
- rakentaa, ylläpitää ja kehittää pitkäjänteisiä ja toimivia asiakas- ja yhteistyösuhteita yhdessä oman vastuualueensa henkilöstön kanssa
- tehdä aktiivista yhteistyötä asiakkaiden ja oman henkilöstön kanssa tuotteiden, palvelujen ja asiakasratkaisujen aikaansaamiseksi.

Prosessien johtaminen ja kehittäminen

Tutkinnon osan suorittaja osaa

- johtaa ja kehittää oman vastuualueensa toimintaprosesseja, suorituskäytäntöjä, laatua ja tuottavuutta
- johtaa ja kehittää yritysturvallisuutta ja ympäristönsuojelua omalla vastuualueellaan.

Henkilöstön johtaminen ja kehittäminen

Tutkinnon osan suorittaja osaa

- johtaa ja kehittää henkilöstöä strategian mukaisesti yhdessä heidän kanssaan
- toimia työlainsäädännön ja työehtosopimusten velvoitteiden mukaisesti
- luoda edellytyksiä itsenäisten, suorituskäytännön ja kehittyvien työryhmien toiminnalle
- antaa johdettavilleen vastuuta ja valtuuksia heidän tehtävissään

	<ul style="list-style-type: none"> • rohkaista ja kannustaa organisaationsa henkilöstöä yhdistämään osaamisensa ja kehittämään sitä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi • antaa rakentavaa palautetta henkilöstönsä suorituksista • palkita henkilöstöään hyödyntäen erilaisia palkitsemiskäytäntöjä • johtaa erilaisia tilanteita huomioiden ihmisten erilaisuuden ja eri kulttuurit • laatia yhdessä henkilöstön kanssa yksilöllisiä kehityssuunnitelmia sekä huolehtia henkilöstön työkyvystä ja jaksamisesta. <p>Kehittymisen arviointi Tutkinnon osan suorittaja osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> • arvioida, miten organisaation strategia ja oman vastualueen tavoitteet toteutuvat • tarkastella organisaationsa toimintaa jatkuvan kehittämisen kohteena.
<ul style="list-style-type: none"> • osaa kehittää omaa toimintaansa, työtään ja osaamistaan 	<p>Oman toiminnan ja omien johtamistaitojen kehittäminen Tutkinnon osan suorittaja osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimia esimerkkinä lainsäädännön, sopimusten ja työyhteisön toimintaperiaatteiden noudattamisessa • toimia päätöksentekotilanteissa harkitusti ja oikea-aikaisesti • neuvotella ja johtaa kokouksia tehokkaasti ja vuorovaikutteisesti sekä toisten osapuolten oikeuksia kunnioittaen • toimia tilanneherkästi ja joustavasti sekä tuottaa uusia vaihtoehtoisia luovia ratkaisuja sekä soveltaa omaan työhönsä uusia ajattelutapoja ja ratkaisumalleja • suunnata oman ajankäyttönsä tehokkaasti työn eri osa-alueille • ilmaista itseään luontevasti suomen

	<p>tai ruotsin kielen lisäksi organisaation toiminnan kannalta keskeisellä kielellä</p> <ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa laatimansa omien johtamistaitojensa kehittämissuunnitelman ja pohtia tulevia kehittymistarpeitaan • suhtautua rakentavasti saamaansa palautteeseen sekä arvioida kriittisesti omaa päivittäistä toimintaansa johtajana ja kehittää sitä.
<ul style="list-style-type: none"> • osaa johtaa kehittämisprojektin. 	<p>Kehittämisprojektin johtaminen Tutkinnon osan suorittaja osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> • käynnistää ja organisoida kehittämishankkeen hyödyntäen monipuolisesti kaikkia käytettävissä olevia voimavaroja ja asian-tuntemusta • johtaa hankkeen toteutuksen tuloksellisesti niin, että henkilöstö ja yhteistyötahot sitoutuvat projektin toteuttamiseen vastuuntuntoa osoittaen • arvioida kriittisesti kehittämisprojektin toteutumista ja määritellä jatkokehittämisen tarpeita • raportoida hankkeen toteutuksen kirjallisesti ja suullisesti.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkinnon osan suorittamisessa on keskeistä, että tutkinnon suorittaja osaa johtaa oman työyhteisönsä toimintaa sekä arvioida sen toiminnan tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta. Hän osaa myös johtaa työyksikön kehitystä tehokkaasti. Hän osaa johtaa projekteja tuloksellisesti, seurata hankkeen etenemistä sekä arvioida jatkokehittämisen tarpeita sekä osoittaa oppivansa kokemuksista.

Ammattitaito osoitetaan seuraavasti:

1. Työyksikön johtaminen

Tutkinnon suorittaja osoittaa tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten mukaisen osaamisensa omissa päivittäisissä johtamistilanteissa valitsemallaan johtamisen osa-alueella. Työelämän arvioijat arvioivat hänen näyttönsä tutkinnon arvioinnin kohteiden ja kriteerien mukaisesti ja antavat arvioinnistaan kirjalliset lausunnot. Osaamisen osoittamista voidaan täydentää

dokumenteilla, jotka arvioituina ovat osa tutkinnon suorittajan näyttöjä. Lausunnot ja arvioidut dokumentit sekä tutkinnon suorittajan näyttöistään tekemät itsearviot liitetään arviointiaineistoon.

2. Omien johtamistaitojen arviointi ja niiden kehittämissuunnitelma

Tutkinnon osan suorittaja laatii kuvauksen omista johtamistaidoistaan sekä suunnitelman taitojen jatkokehittämisestä. Nämä liitetään arviointiaineistoon työelämän arvioijien arvioimina.

3. Kehittämisprojektin johtaminen

Tutkinnon osan suorittaja osoittaa osaamisensa kehittämisprojektin käynnistämässä ja sen johtamisessa. Hän osoittaa myös osaavansa arvioida jatkokehittämisen tarpeet. Työelämän arvioijat arvioivat hänen näyttönsä tutkinnon arvioinnin kohteiden ja kriteerien mukaisesti ja antavat arviointiaan kirjalliset lausunnot. Osaamisen osoittamista voidaan täydentää dokumenteilla, jotka arvioituina ovat osa tutkinnon suorittajan näyttöjä. Lausunnot ja arvioidut dokumentit sekä tutkinnon suorittajan näyttöistään tekemät itsearviot liitetään arviointiaineiston.

4. Arviointikeskustelu

Kaikkien tutkinnon osan näyttöjen jälkeen pidetään arviointikeskustelu, johon osallistuvat tutkinnon osan suorittaja ja kolmikantainen arvioijaryhmä (työnantajien, työntekijöiden ja opetusalan edustajat).

Tutkinnon suorittaja esittää keskustelussa näytöistä saamansa arviot, omat itsearvionsa ja näyttöihin mahdollisesti liittyvät dokumentit. Tutkinnon suorittaja ja arvioijat keskustelevat yhdessä suorittajan ammattitaidosta ja ammatillisesta kypsyudesta annettujen arvioiden ja dokumenttien perusteella. Arviointikeskustelun päätteeksi arvioijaryhmä pitää kokouksen, jossa se päättää tutkinnon osan hyväksymisestä tai hylkäämisestä ja antaa siitä kirjallisen lausunnon.